

ABONAMENTUL.

Un an 80 cor. (60 lei)
 1/2 an 40 „ (30 lei)
 1/4 an 20 „ (15 lei)
 O lună 7 „ (5 lei)
 Un nr. 30 fil. (25 bani)

□ □

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
 odată 1 cor., a doua
 și a treia oară 80 fil.

Manuscrise sunt a se
 trimite la Redacția
 „UNIRII“ Blaj.

□ □

ZIAR NAȚIONAL — APARE ZILNIC.

Secretul progresului.

Trăim timpuri de o înviere minunată a vieții românești ardelenene, condamnată până acum de adversarii neamului nostru la moarte, la tăcere.

Duhul renașterii a cuprins sufletele și mințile tuturor, dar par'că chiar și natura s'a refăcut. Toți am dori să vedem cât mai curând înfăptuită România-mare fericită și tare. Toți românii de bine trebuie să se preocupe de gândul, ca viața publică în noua noastră patrie să fie stăpânită de spiritul cinstei, a dreptății și a hărniciei. Toți slujbașii precum și factorii de orice categorie a vieții publice să muncească la postul lor cu râvnă și omenie pentru întărirea stăpânirii românești și întru mărirea patriei române.

Ușor de enunțat acest principiu, și așa de greu de înfăptuit, după credința multora. Și totuși nu va fi cu neputință să asigurăm bunul mers al afacerilor și serviciilor publice, dacă instituiem pe toate terenele o *controlă* inzistentă, dreaptă și severă.

În administrația civilă și bisericească, în școlile inferioare și superioare, la postă, tren și la toate oficiile publice numai o neconțință controlă va îndruma afacerile spre bine.

Controlul neconținut ține treaz simțul de datorință, care ușor poate lăncezi și în cei mai buni fi ai neamului, mai vărtos, dacă slujba e grea și leafa puțină. Controlul nu este jignitor și nu-i iertat să fie considerat ca ofenză, cum era privit în cercurile noastre școlare și bisericești până acuma.

Trebuie să fie însă conștiențios, sistematic și făcut de oameni cu pricepere în materie. Se impune bineînțeles și controlul controlorilor, și ei pot doară abuză de încrederea pusă în ei. Controlul va trebui să fie apoi efectiv, ca cei aflați vinovați să-și poată lua pedeapsa imediat, fără considerare la nemșug și prietenie. Ce rare erau la noi cercetările discip-

linare, deși nu putem afirma, că toți slujbașii bisericii și a școlii să fi fost la înălțimea chemării lor!

Cerem deci, ca toți conducătorii afacerilor publice, pe lângă alegerea potrivită a funcționarilor, să dea atențiunea cuvenită *controlului*, care este cheia succesului și a înaintării.

Numai atunci putem spera, că se va consolida noul nostru stat și se va ridica nimbul neamului românesc.

dr. a. b.

Pretofindenea

se aranjează petreceri și — se fac parastase. Se desfășează sufletul nostru și — plângă. Ici o lume se adună cu lăutari, în haine de sărbătoare, colo cu inima sângerată merg, moșnegi, femei, copii, ca să plângă în jurul altarului. Să jălească pe soț, care nu mai este, pe copil, care avea să fie ajutorul, nădejdea unui viitor.

Între aceste două contraste sufletești oscilăm. Ne petrecem cu lacrimi în ochi și plângem bucurându-ne de zilele aceste. Evenimentele sunt prea puternice. Ne copleșește durerea, dar ne face să și uităm. Fiecare casă a contribuit la opera aceasta mare, fiecare suflet a picurat sânge, și fiecare ochiu o lacrimă. Evenimentele ne strigă: Petrece-ți-vă, fiți voioși, bucurați-vă de zilele visate cu ardoare de părinții vostri, cari nu le-au ajuns. Ceice au căzut jertfe, ca acestea zile să fie într'adevăr memorabile, vor străluci etern pe paginile istoriei unui popor.

E o mare mângăere aceasta. Dar destul balzam va fi oare pentru ceice și-au pierdut în războiu părintele, copilul? Oare nu tocmai veselia mare, hora încinsă dela Carpați și până la Tisa va trezi accente de înfinită duiosie, la cei ce privesc flăcăii mândri în uniforme scilpitoare, cum bat tactul cu picior ușor și salturi elegante? Mă gândesc și eu la băiatul

acela, care, a trecut Carpații, în avântul unui foc tineresc, binecuvântat, cum ar mai fi și el acasă la hora mândră și frumoasă și ce bine l'ar prinde uniforma la cei 22 ani! Ce vesel, ce voios ce mândru aș fi eu!...

Băeți! Că e hora și cântec în sat, că plugurile vor eși în curând iarăș în hotare și munca liniștea și bunăstarea își va întinde aripile ei peste țara aceasta frumoasă, să vă aduceți aminte, că acestea au trebuit rescumpărate cu sânge, cu jertfe mari, nouă scumpe.

Căci nime nu aduce jertfă din ceace are rău.

Dr. Oct. Prie.

A noastre vor fi acelea!

— O prorocie împlinită. —

Era în vara anului 1888 în săptămâna întâie după Rusalii, pe la sfârșite. La mijlocul săptămânei și-a ținut comisiunea, sau Directoriul Fundațiunei Șulțane ședințele obișnuite.

După terminarea ședințelor toți membrii externi ai comisiunei, cari consta ca și azi, din membrii capitulului metropolitan, și de două ori atâția din cei mai fruntași bărbați mireni gr. cat. ai neamului nostru, s'au depărtat din Blaj.

A mai rămas numai unul, cel mai de frunte între fruntași, bătrânul *George Barițiu*. El era cel mai scump, cel mai drag și cel mai binevenit oaspe al fericitului Metropolitan *Ioan Vancea*. El venea rar la Blaj, din cauza multor ocupațiuni ce apăsau umerii lui mititei. Și chiar de aceea, când se întâlnea cu Metropolitanul Vancea, nu-și mai gâtau poveștile și destăinuirea năcazurilor, nu a lor proprii, ci ale neamului, bisericii și a școlilor noastre.

Chiar în timpul acesta răsarau școlile ungurești, ale Kulturegylet-ului și ale statului, ca ciupercile. Unde numai li-se da prilej, mai ales statului, în ținuturile și comunele cele mai românești, zidea școli de stat, iar pe ale noastre, ori erau bune, ori rele, le închideau.

Scopul statului era maghiarizarea cu ori ce preț și ținerea noastră în întunerec.

Bietul Metropolitan, care ținea mult la școlile sale, era grozav de agitat și amărît în sufletul său de soartea școlilor și a educațiunii noastre. Ori de câte ori îi raporta vre-un protopop, că în cutare comună se plănuește ridicarea școlii de stat, nopți întregi nu dormea, nu se odihnea, și cu săptămânile nu-l mai vedea vesel, ori răsând.

Era seara la cină. În fruntea mesei ședeă Metropolitanul, de-a dreapta lui bătrânul Barițiu, lângă el vicenotarul *Ștefan Pop*, azi canonic metropolitan, iar lângă el, eu. De-a stânga Metropolitanului ședeu ca de regulă secretarul metropolitan *Simeon P. Mateiu*, azi prepozit capitular, lângă el neuitatul meu prietin și coleg *Aurel P. Bota*, eu și el canceliști metropolitani, iar vizavi de Metropolitanul, în capul mesei, fericitul meu, prietin și coleg, mai pe urmă protopopul Pogăceleii *Ioan Stoica*, atunci castelan metropolitan.

Trecusem peste prima pleasă de mâncare, fără ca să fi rostit cineva vre-un cuvânt. Metropolitanul, posomorît și amărît în suflet, nu privea nici în dreapta, nici în stânga, își ținea ochii pironiți la farfuria dinaintea sa. Aceasta îi era ținuta, când îi era sufletul amărît.

Deodată Metropolitanul își ridică ochii, ne privește pe toți și i-se opresc pe Barițiu: «Așa Ilustrisime, așa, după cum ți-am povestit! Dacă așa merge lucru, dacă Dumnezeu nu le va abate mintea în alte părți, nu trec 10 ani și în jumătate comunele mele vor fi școli de stat, iar a mele zăvorite!».

Bătrânul Barițiu îl ascultă, își pironeste și el ochii pe farfurie, câteva clipe. De-odată își ridică ochii săi înflăcărați, să uită drept în ochii Metropolitanului mișcă din umeri și din picioare și într'un ton agitat și cu o hotărîre sfântă, conștiu în convingerile sale, îi zice: Așa Excelență! așa, după cum am spus! Roagă-Te lui Dzeu, cu deplină încredere, dar Te roagă din cele mai adânci

Cetiți și răspândiți „UNIREA“, ziar național cotidian.

pături ale sufletului Excelenței Tale, nu să le abată Dzeu gândul în alte părți, și să încete cu edificarea școlilor de stat, în comunele și orașele noastre, ci să facă în toate, dar chiar în toate! *Pentru că di ce?* (expresiune proprie a lui Barițiu), pentru că: **A noastre vor fi acele!!**.

La vorbele aceste pronunțate cu utăta hotărâre, cu hotărârea unui profet, care știe, că vorbește nu dela sine, ci din inspirațiunea dumnezeiască, **Metropolitul zîmbește dulce și fața i-se înviorază.**

De atunci a trecut mult, au trecut peste 30 de ani. Cuvintele lui Barițiu s'au sălășluit în sufletul meu și au prins rădăcini, dar rădăcini, cari nu vreau să dea vlăstar și rod. Ba da! dădeau vlăstari și rod, de câteori treceam pe lângă o școală de stat, dar vorbele nu erau dulci, ele nu-mi îndulceau sufletul, ci mi-l amărau și mai tare. Și treceam mai departe cu sufletul amărit, iar la ureche părea că auziam șoptind cuvintele bisericești: »Trecu'ta umbra legii și darul nu mai vine».

Treizeci de ani și mai bine, de câteori treceam pe lângă o școală de stat, o frigare aprinsă îmi străpungea sufletul meu, dar gândindu-mă la vorbele bătrânului Barițiu, nădejdea nu mi-o pierdeam. Nici chiar în anul 1916, când puhoiul de nemți în expediția lor de piraj, către România, oprindu-se unii dintre ei și la Blaj, admirând frumoasele noastre institute se lăudau, că le vor preface pe toate în *ateliere de arme*, iar pe noi, pe profesori, slujitorii lor, în *tot atâția covaci*.

Au fost prea hotărâte, prea sfinte vorbele fericitului și aureolatului bătrân.

Acum trec pe lângă școlile de stat din Blaj, și aicea. În sufletul meu vorbele lui au produs vlăstar, care a adus rod, cu roade dulci și delicate. Frigarea aprinsă nu-mi mai străpunge sufletul, iar la ureche nu-mi mai șoptesc cuvinte: »Trecu'ta umbra legii și darul nu mai vine», ci »*Trecu'ta umbra legii și darul a venit!*». Pentru că di ce? vorba bătrânului Barițiu. Pentru că profetia lui trup s'a făcut! Și am văzut mărirea ei, mătre plină de dar și adevăr!

Nicolae Pop.

* Trimițătorii de epistole închise sunt recercați, în propriul lor interes, să nu lipească plicurile. — Prin lipirea plicurilor să îngreunează cenzurarea și se întârzie pederea epistolelor.

Câteva probleme

În legătură cu reforma agrară.

Nici când n'a existat vre-o reformă, a cărei înlăptuire să fi fost cu atâta înfrigurare așteptată, ca a celei agrare. E vorba de a rezolvi pe zeci, dacă nu pe sute de ani, cea mai grea și mai complicată dintre problemele ce ne privesc pe noi ca popor agricol. Putința de dezvoltare, ba chiar și temelia de existență a României Mari atârnă dela aranjarea norocoasă a acestei reforme. De aici rezultă complexul de probleme, cari sunt într-o conexiune organică cu această reformă. Aceste probleme formează însăși reforma. Fără deslegarea integrală a acestora nu se poate închipui o aranjare trainică și mulțumitoare a chestiei agrare.

O să înșir aceste probleme, cu gândul de-a orienta publicul nostru asupra chestiunii, cum și asupra greutăților cu cari e împreunată reforma agrară. Se dau acum o înșirare numerică, pentru ca altădată să revin, eventual, asupra fiecăreia în particular.

1. *Cât pământ e de împărțit?* Aceasta se poate ști numai prin o nouă conscriere catastrală. Cea din 1910 nu mai poate fi luată ca bază; în ultimii 10 ani s'au parțelat o mulțime de moșii mari. Pentru a face o astfel de conscriere, fără de care e imposibilă o împărțire integrală, trebuie timp și oameni pricepuți.

2. *Cari moșii să se împartă?* În aceasta trebuie să fie datătoare de ton relațiile noastre economice speciale. Interese naționale și culturale cer ca mai întâiu să fie împărțite moșiile particularilor și cele de mână moartă și numai după aceea cele cu destinație culturală.

3. *Cât pământ să se lase vechilor proprietari?* În țară se lasă 500 ha (peste 800 iug.), iar în Basarabia 100. La noi maximul de proprietate credem, că nu va trece peste 200, iar unde va fi lipsă să se reducă chiar și la 100 iug.

4. *Cui să se dea pământ?* Tuturor țăranilor, cari n'au pământ deloc, ori n'au îndestulitor. Într'aceștia se va face o clasare, după serviciul militar, după numărul copiilor și după conduită.

5. *Cât să se dea?* Mărirea loturilor sau a tablelor particulare se va stabili în consonanță cu calitatea solului și a cvantului de pământ de împărțit. Un lot va fi, probabil, între 8 și 15 iug. Dincolo, în vechea Românie, loturile sunt cam tot așa dela 8—17 iug.

6. *Să se admită sau nu circulația liberă a pământului?*

Trebuie căutată o cale mijlocie. Dacă se admite traficul absolut liber, peste 20—30 ani vom ajunge unde suntem astăzi; oprirea ar fi păgubitoare intereselor economice ale țaranului. Va trebui stabilit un minimum de proprietate, care nu se poate înstrăina. bunăoară 10 iug. — și un maxim (să fie 100 iug.), peste care nu se poate trece.

7. *Providerea țăranilor împroprietăriți cu unelte, vite, semănături.* Aceasta ar putea săvârși o bancă agrară, care ar da țăranilor împrumuturi ieftine, cu amortizare.

8. *Controlul statului.* Acesta e absolut necesar. Moșiile trebuie lucrate cât de rațional, ca producția să se mărească. Aceasta se poate ajunge prin o educație agronomică; prin inspectori agronomi și prin cât mai multe moșioare de model de se poate în fiecare sat.

9. *Chestia muncitorilor agricoli.* Dacă toți țăranii vor căpăta pământ, cu ce-și vor lucra moșiile lor cei ce n'au brațe de lucru îndestulitoare? Aceasta e o chestie pe cât de grea, pe atât de importantă. E întrebare, că cei ce vor avea loturi mici, — și ca atari timp și brațe întrecătoare — cum și pe lângă ce condiții să vină într'ajutorul celor ce au moșii mai mari, pe cari nu și-le pot lucra singuri. Această chestiune va trebui rezolvită prin o lege regnicolară, iar nu lăsată la discrețiunea particularilor.

Înșirarea aceasta, chiar și lapidară cum e, poate convinge pe ori și cine despre greutățile împreunate cu reforma agrară și despre motivele, cari justifică întârzierea acestei reforme. O rezolvire risipită ar putea fi un dezastru pentru noi.

Tocmai de aceea nu urgităm împroprietărirea care din oauza multelor greutăți tehnice nu se poate face în grabă, ci urgităm, cu toată insistența, luarea de măsuri, cari se mulcomească spiritele agitate ale țăranilor și să asigure producția pe anul viitor. Aceasta e cea dintâiu problema pe care trebuie să'o rezoalve cu posibila urgență, resortul agriculturii.

(x.)

Liga națiunilor.

În 14 Februarie Wilson a ținut în conferința de pace, o vorbire, în care a arătat bazele și menirea acestei ligi, prezentând totodată și proiectul ei de organizare. Dăm din vorbirea lui Wilson o parte, iar din proiect punctele mai importante. Acest proiect a și fost ratificat în 18 Februarie. »Construcția Ligei Națiunilor» e foarte clară.

Liga are un sfat reprezentativ. un alt sfat executiv și secretariatul permanent.

Sfatul reprezentativ al Ligei are dreptul de a discuta toate chestiile, cari ar putea duce la o înțelegere a popoarelor, căci chestia păcii universale e comună pentru toate națiunile. Când s'ar ivi și în desbaterile sfatului executiv, care are să discute cazuri concrete, divergențe principale, chestia se va transpune forului mai complet al reprezentanței. Baza întregului proiect e, că Liga depinde dela o singură putere mare, dela puterea morală a opiniei publice a lumii; dela influința primenitoare, luminătoare și puternică a publicității, așa, că intrigile să nu mai afle vre-un scut ascuns și planurile ticăloase să ajungă îndată înaintea publicității, ca aceste lucruri, cari nu supoartă lumina zilei, să fie îndată nimicite prin lumina arzătoare a opiniei publice, care le va condamna. Puterea armată nu e în prima linie necesară, însă dacă puterea morală a lumii nu s'ar putea impune, atunci vom recurge la forța armată. Aceasta va fi însă numai ultimul mijloc, fiindcă Liga popoarelor e o ligă pentru pace, și nu o ligă războinică.

Cred, că una din avantajele cele mai mari a proiectului e, că construcția e atât de simplă. Noi nu putem prevedea acum toate mijloacele, cu cari vom asigura pacea, toate divergențele, cari ar periclita-o. Deci Liga trebuie să fie un organism viu, care să se poată desvolta. Într'o privință însă statutele sunt hotărâte, și anume în cece privește ținta Ligei: de a fi o gavanță a păcii. Dar ea va fi și un locaș al tuturor tendințelor și intereselor internaționale. În scopul acesta înființăm biroul internațional al muncii.

Proiectul conține și o hotărâre, despre publicitatea tuturor contractelor internaționale. Contractele, cari nu vor fi prezentate secretariatului general al Uniunii, vor fi considerate de nevalabile. Fiecare membru al sfatului reprezentativ are dreptul să consulte oricând contractele depuse la secretariat. Secretarul general are datorința, să și publice toate contractele aceste.

Cu un progres realizat prin proiectul de față e și faptul, că am spus stavilă anexiunii popoarelor neajutorate. Până acuma popoarele acestea de multeori au fost numai exploatare din partea națiunilor fără conștiință. Vom alege deci ca tutori și călăuzitori ai acestor popoare pe puterile, cari au arătat și până acum, că în priința aceasta au o conștiință

trează. Avem doar exemple, cum unele popoare au dat dovezi despre spiritul lor uman, sub a căror conducere și stăpânire popoare necivilizate au ajuns să se poată administra pe sine în cadrul unei autonomii largi.

Proiectul pentru formarea „Ligei Națiunilor“ reoglindește minunat principiile înalte de care a condus Wilson.

Proiectul lui Wilson cuprinde 25 puncte. Dăm aici câteva din ele.

„Statele, cari fac parte din Liga Națiunilor, recunosc principiul, că menținerea păcii reclamă reducerea armamentului fiecărei țări la minimum necesar pentru a susține ordinea și siguranța, ținând seamă de situația geografică a fiecărei țări.

Statele cari aparțin Ligii se angajază a respecta și a apăra, în contra oricărei agresiuni din afară, integritatea teritorială și independența politică a tuturor statelor cari fac parte din ligă.

Orice războiu sau amenințare de războiu, care atinge unul din statele Ligii va fi considerat ca interesând Liga, care își rezervă dreptul de a lua toate măsurile pentru a apăra pacea dintre popoare.

Articolul 12, cel mai important, sună: „Înaltele state contractante se îndatorează, că dacă s'ar isca între ele un diferend, ce n'ar putea fi regulat prin procedurile normale ale diplomației, ele la nici un caz nu vor apela la războiu fără de a fi supus prealabil diferendul lor unei anchete încredințată consiliului executiv ori unui arbitragiu. Ce e mai mult, ele sunt datoare să aștepte 3 luni după hotărîrea luată de consiliul executiv ori sentința arbitriului. Niciodată ele nu vor putea începe războiu contra tuturor membrilor Ligii, cari se vor conforma sentinței pronunțată de arbitriu ori hotărîrii aduse de consiliul executiv.

Articolul 16 arată măsurile, cari se vor lua față de acel membru, care va provoca o ruptură în Liga Națiunilor, călcând angajamentele luate în art. 12. Se vor întrerupe îndată legăturile comerciale și financiare și se vor opri orice raporturi cu statul respectiv, iar consiliul executiv va lua toate măsurile militare ori navale pentru a apăra pe signatarul pactului, care a fost atacat. — Membrii Ligii vor trebui să contribuie proporționat la forța armată ce va fi ridicată în cazul acesta. Ei își vor da un sprijin reciproc pentru a rezista și vor trebui să acordeze trecere liberă pe seama forțelor armate ale Ligii.

Liga Națiunilor se va îngriji ca să se înființeze o Curte permanentă pentru justiția internațională, apoi o comisiune încredințată cu examinarea rapoartelor anuale ale Ligii, precum și cu instituirea unui birou permanent al muncii, care va forma o parte integrală din organizarea Ligii cu scopul de a stabili și menține condițiile unei munci echitabile și umane pentru bărbați, femei și copii, în teritoriile lor și în acele, unde au relații financiare și comerciale.

Liga Națiunilor va lua toate măsurile pentru a garanta și a menține libertatea transitului și tratamentul echitabil al comerțului din toate statele Ligii. Un aranjament special se va înființa pentru a coperi lipsurile ținuturilor devastate prin războiul mondial.

Nici un tratat ori angajament internațional, care nu este înregistrat, nu poate avea putere obligatoare.

Barbarii ungurești.

Sublocotenentul George Tămaș din comuna Poeni, pe când tocmai pleca din sat a fost prins de bandele ungurești, cari l-au dus în gara Kissebes. Aci, de față cu ofițerii maghiari, a fost ținut până a înoptat, iar apoi supus la chinuri bestiale până ce ne mai putându-le suporta a cerut singur să-l omoare. A și fost împușcat fără să i-se lase răgaz de a se închina înainte de moarte!

Apoi a fost jefuit de tot ce avea asupra sa: 800 coroane, un ceas de aur, ghetetele și geambierele din picioare.

„A doua zi des de dimineață, declară nefericitul tată al victimei, mi-am găsit fiul, dealungul drumului de fier cam 20 m depărtare de gara Poeni. A fost îngropat până în brâu, partea de sus a corpului era aplecată, atingând cu fruntea pământul. Era acoperit cu puțin fân, uscături și gunoii. După ce l-am scos, am constatat față cu martori că avea 7 împușcături în piept, abdomen și cel puțin 20 împușcături de baionetă pe întreg corpul. — Se vede clar că fiul meu, mort în urma primelor împușcături, a fost profanat în modul cel mai barbar. — Nu ni-s'a permis nici să plângem în jurul cadavrului, nici să-i facem o înmormântare creștinească, amenințându-ne în tot momentul cu moartea. Am fost să ne plângem la locot.-colonelul, care conducea această trupă de bestii. Nici nu ne-a permis să vorbim amenințându-ne cu moartea și sbierând cât îl ținea gura: »No,

vă mai trebuie România Mare; voi veniți acum la rând nici unul n-o să mai rămână din voi«.

În multe părți patrulă maghiare cutreeră satele românești și duc cu forța pe toți feciorii spre a-i înrola în armata maghiară. În Sălăgiul neocupat de armata română toți intelectualii, care nu s'a putut refugia la timp, sunt deținuți.

La Arad și în apropiere de Arad ungurii coboară din tren pe toți ofițerii și soldații români îi bat și maltratează. În comuna Șiria au intrat 10 unguri beți, înarmați cu granate de mână și au bătut mai mulți feciori. În Borosineu, după dezarmarea gardei, au intrat în case unde băteau rând pe rând pe țărani, cari au făcut parte din garda română. Noaptea au intrat în casa inspectorului Nicolae Popescu, căutându-l să-l omoare. Neafându-l acasă, au străpuns cu baioneta un cumnat de al dânsului și au amenințat cu moartea familia întreagă. Numai grație unui ofițer francez, a scăpat familia de moarte sigură.

În luna Ianuarie a intrat în satul Valcău de jos fosta jandarmarie de acolo împreună cu alți 60 de jandarmi maghiari, înarmați cu puști, bombe și mitraliere. Aceștia, fără nici un motiv, au bătut de moarte o mulțime de țărani români, așa, că locuitorii din sat, de frică s'au refugiat în păduri.

La 1 Februarie săcuii au deschis un foc puternic de pe dealul Pleșa asupra satului. Un obuz a nimerit casa în care erau Floarea Tănasiu, Leotin Tănasiu și tatăl lor. Cei dintâi doi au rămas morți pe loc iar tatăl lor s'a ales cu o rană grea.

În comuna Bologa (județ. Bojocna) ungurii au înscenat furturi și jafuri. Pagubele se urcă la 600.000 coroane.

Tot în comuna aceasta au fost uciși mișelește din partea bandelor săcuiestilor: țaranul Dumitru Baci, bătrânul de 57 ani Teodor Petra, care mai întâi a fost înțepat de 10 ori cu baioneta apoi împușcat de 2 ori în cap, nevasta lui Ioan Barza, tânărul Gavril Giurgiu și alții. Asemenea au fost răniți și bătute de moarte mai mulți oameni din sat. (R. R.)

Oficiale.

Resortul cultelor și instrucțiunii publice, ne trimite următorul comunicat: Precum la celelalte resorturi, așa și la acela al cultelor și instrucțiunii, se lucrează dela început cu râvnă și conștiințiozitate. Numai după ce s'a trecut peste

greutățile organizării ministerului, s'a putut începe opera organizării învățământului.

Pentru chestiunile bisericesti să poată fi îmbrățișate cu întreg interesul pe care îl reclamă noua viață a statului nostru, au fost numiți pe lângă d. Dr. Onșifor Ghibu, care este secretarul general pentru chestiunile de instrucțiune, și câte un secretar general pentru afacerile bisericilor noastre naționale. Pentru chestiunile bisericii ortodoxe a fost numit protopopul și cunoscutul istoric Dr. I. Lupaș, iar pentru biserica greco-catolică d. Dr. Alexandru Russu, profesor la facultatea teologică din Blaj.

S'a luat imperiul asupra școlilor. Școlile de stat maghiare atât școlile primare cât și civile, preparandii, licee etc., au fost decretate școli de stat român. Personalul didactic a fost lăsat să funcționeze mai departe, afară de câteva excepțiuni, reclamate de interese de stat. La liceele de stat învățământul continuă cu acelaș personal didactic. S'a numit numai câte un profesor de limba română și câte un delegat care a luat în primire edificiile și întreg inventarul școlii pentru a nu fi înstrăinat.

În ce privește învățământul la școlile susținute de confesiuni, ele au rămas în aceeaș stare de drept cași mai înainte. În ce privește limba maghiară, ea a fost eliminată din toate școlile confesionale române de toate gradele, asemenea din școlile comunale și de stat de prin satele românești sau cu majoritate românească. În școlile din satele săsești și ungurești lucrurile au rămas neschimbate, în aceste limba română nu este impusă ca studiu obligator. Învățătorii și profesorii din școlile streine de până acuma, n'au fost obligați ca se depună jurământul. Administrația învățământului primar a fost înlocuită în mai multe județe cu administrație românească. S'au denumit aproape în jumătate din județe revisori școlari în locul inspectorilor școlari unguri de până acum. Pentru controlarea administrației școlilor secundare, pe lângă directorii supremi din Sibiu și Cluj au fost delegați comisari ministeriali la Sibiu: Dr. Vasile Bologa, directorul școlii de fete a Asociațiunii, iar la Cluj d. Dr. Nicolae Drăgan, docent la facultatea de litere dela universitatea din Cluj.

In atențiunea studenților. Pentru ca majoritatea absolută a studenților să-și poată începe de pe acum studiile în limba română și până la național-

zarea universității din Cluj, ce va avea loc la toamnă, s-au luat măsuri ca ei să o poată face aceasta la universitatea din București. La sfârșitul lunii acesteia se va deschide acolo „Căminul Studenților” pentru apoximativ 350 studenți ardeleni dela diferite facultăți și dela diferite școli superioare. Studenții sunt primiți gratuit și sunt obligați ca să iee cu sine pe lângă documentele necesare și haine de pat (o saltea goală, perină și cearșafuri) tacămuri pentru masă (farfurii, lingură, furculiță, cuțit, păhar, servet) și alimente cari se conservă (brânză, slănină, fructe uscate ș. a.)

Plecarea va fi din Sibiu la 1 Martie st. v. Studenții se vor putea atașa la tren în oricare gară dintre Sibiu și Brașov.

Studenții ardeleni născuți în anii 1896, 97 și 98 și cari cad sub prevederile ordinului de chemare sub arme, nu vor fi dispenzați de serviciul militar, întrucât prezența lor a fost socotită mai necesară în mijlocul soldaților chemați să asigure stăpânirea românească asupra teritoriului unit cu Regatul Român.

Biroul Pressei.

Informațiuni.

* Dovezi de conștiință națională. De câtevasile s'durmeasă cusor asentările pentru armata românească ardeleană. Avem informații pozitive, că în circumscripția Cluj recrutările s'au terminat în 18 Februar sub conducerea maiorului Ioan Telia. Domnul Telia, întrebat despre rezultat, emoționat până la lacrimi constată că tinerii noști s'au prezentat veseli și mândri, că vor servi sub drapel românesc. Din întreaga circumscripția Clujului numai doi nu s'au prezentat. Remarcăm cu bucurie aceasta și suntem informați că Românii noști își fac datoria față de patria românească pretutindenea întocmai ca la Cluj.

* O invitare a Uniunii profesorilor. Membrii comitetului central al Uniunii profesorilor români din Ardeal, Bănat și părțile ungurene, precum și ai Comisiunii pentru prelucrarea

programei de studii și întocmirea listei manualelor pe seama institutelor pedagogice, — sunt invitați a lua parte la *întrunirea, ce se va ținea Duminică 10/23 Februarie, la orele 10 a. m., și în zilele următoare, în Sidiu* (birourile „Asociațiunii”).

* Universitatea din Cluj, după cele mai nouă dispoziții ale Consiliului n'o să se deschidă decât în 20 Martie n.

* Funcționarii de bancă vor ținea un congres în Sibiu, la 2 Martie n. Se va discuta: situația funcționarilor și înființarea unei reuniuni.

* Dr. Al. Nicolescu și Dr. I. Coltor, după informațiile ce le avem, au sosit deja la Paris.

* În Cluj, Marți s'a preluat administrația comitatului. Funcționarii, cari n'au voit să depună jurământul, au fost siliți să se depărteze din oficiu.

* Grozava Catastrofă dela Dej a fost cauzată de nesocotința unui locotenent, cu numele Cristescu, care a și fost deținut. Ne miră cum un ofițer de artilerie a putut să comită o imprudență așa de fatală.

* Au evadat 9 inși din temnița procuraturii din Cluj. Doi au fost prinși, pe ceilalți șapte îi curentează.

* La începutul lui Martie se vor termina tratativele de pace, așa scrie „L'homme libre” foaia lui Clemenceau.

* Banatul discutabil? Noi credeam, după unele informații, că chestia Bănătului e tranșată. Dar, durere, chestia e încă în discuție. Numai peste 2—3 săptămâni vom putea ști ceva pozitiv. Dl ministru de domenii Duca, la o consfătuire a clubului național-liberal din București a declarat, că știrea că Bănatul e acordat României este prematură și regretă, că censura a lăsat-o să treacă.

* În Cluj au sosit o comisie anglo-americană, cu menirea de a studia situația economică de aci. A cercetat pe generalul Holuban și pe cei doi prefecți.

* 20 vagoane de făină a trimis guvernul unguresc poporației clujene. Vagoanele au și sosit deja la Teiuș.

* Andrassy și Apponyi petrec în Bern, unde au participat la congresul socialiștilor. Ei, grofii feudaliști, caută acum sprijinul socialiștilor internaționali.

* În Bohemia s'a început ștampilarea bancnotelor austro-ungare. La noi când se va începe?

* În Targul Murașului a fost luni comisia anglo-americană, care acum de prezent e în Cluj. Ungurii au aranjat în cinstea ei o mare demonstrație, cu steaguri și cu cântece. Și-au

ales însă prost ziua. Orașul era plin de flăcăi de ai noștri adunați acolo la asentare. O ciocnire a fost inevitabilă. Martori oculari ne spun, că această ciocnire au provocat-o Ungurii prin purtarea lor ostilă și prin imprudența lor.

* Pagubele suferite de Bucovina pe urma războiului au fost evaluate la 1½ miliard coroane.

* Un credit de 4.168 565 lei s'a acordat pentru angajarea personalului necesar serviciilor de poștă, telegraf, telefon în Basarabia, Transilvania și Bucovina.

* Regele N kita a făcut demersurile necesare ca un reprezentant al Muntenegrului să fie admis la congresul păcii, pentru a protesta contra intențiunilor Sârbiei de a anexa Muntengrul, care dorește să fie și în viitor independent.

* La București iar se întind epidemiile de tifos exantematic și vărsat negru, mai ales din cauza lipsei de săpun, a hranei insuficiente, a lipsei de combustibil și a aglomerării de oameni.

* Advocații români, adunați în congres la începutul lui Februarie, au adus mai multe hotărâri importante. Cer, într'altel, întocmirea unui cod general unitar pentru toate provinciile cuprinse în România Mare. Pentru suplinirea posturilor vacante (la judecători) cer să se deschidă concurs public — și informațiuni cu privire la avocați, să se ceară dela „Uniunea avocaților”. Advocații cari ocupă funcțiuni publice să-și suspende practica avocațială. Să se introducă de urgență limba română în magistratură și să se înceapă cursuri în românește la universitatea din Cluj. Pentru pregătirea de conferențieri la această universitate să se trimită tineri distinși la București și în alte centre ale Europei latine.

* „Monitorul oficial” e numele organului oficial al Comitatului Alba-dejos, ce apare la Aiud. Fie care număr are, în frunte un articol de fond, apoi urmează ordonanțele oficiale a prefecturii. Redactor *Dr. Bazil Ciurea*, vicecomite.

* Din pilda altora. Nu-i vorbă în Praga se poate lucra temeinic și cu folos, fiindcă în toate părțile domnește spiritul celei mai largi și mai sincer-democrații. Sistemului „cărților de vizită” pela ministere nu se cunoaște aici, și oricine are ceva de spus oricui, e liber să o facă.

Miniștrii se plimbă pe jos prin oraș, ca orice simplu cetățean, fiindcă de automobile e nevoie afară în provincie, pentru complectarea organizării administrative.

Primul-ministru, dl Kramarz, a și refuzat salariul său de ministru de 60,000 pe an, în folosul orfanilor de războiu, iar toți miniștrii au declarat că renunță la orice cheltuieți de reprezentare ca să nu mai amintim că instrucția „fondurilor secrete” în Ceho-Slovania nu se cunoaște.

Nr. 631—1919.

Secția presid.

Apel.

Consiliul Dirigent Român aduce la cunoștința tuturor, că cu ziua de 1 Martie 1919 st. n. se vor începe în Sibiu cursuri financiare pentru concipiști financiari de contabilitate și perceptorat de stat.

La cursurile de concipiști vor fi admiși toți aceia, cari au absolvat facultatea de drepturi, sau au absolvat cel puțin 8 clase medii, cursul de notar, ori alte calificări corespunzătoare, depunând examenul de maturitate iar la cursurile de contabilitate și perceptorate de stat se vor admite toți aceia, cari au absolvat cel puțin 4 clase medii. La aceste cursuri se admit și femeile, cari au pregătirile susamintite.

Toți ascultătorii cursurilor vor beneficia de cvartir gratuit pe durata cursurilor, iar acelor ascultători despre cari se va convinge Consiliul Dirigent Român, că sunt lipsiți de mijloace de susținere li-se va asigura un stipendiu lunar de 400 cor., care se va sistă în momentul, când se va face raport din partea directorului cursului, că respectivul e neglijent.

Consiliul Dirigent Român va încercă să înființeze o popotă (menză) pentru alimentarea mai ieftină a ascultătorilor de curs.

Insinuările sunt a se face verbal sau în scris cel mult până în 20 Februarie a. c. pe adresa Consiliului Dirigent Român Resortul finanțelor Strada Cisnădiei 4—6 etaj II. odaia 110.

(34) 2—2. Dr. Aurel Vlad,
șeful resortului finanțelor.

O trăsură cu arcuiri, cooperită, în stare bună, e de vânzare. Se poate vedea la *Dr. Tusson László, Blaj* (după garduri). (29) 2—3

Proprietar și Editor:

Consiliul Național Român din Blaj.

Director: **ALEXANDRU CIURA.**

Redactor: **Ovidiu Hulea.**